
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

הזדהרות: קידוש החולין בשירה העברית החדשה - 170718

תאריך עדכון אחרון 13-04-2026

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: ספרות עברית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 2026

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' גדעון טיקוצקי

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: il.ac.huji.mail@ticotsky.giddon

שעות קבלה של רכז הקורס: על פי תיאום מראש במייל

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הספרות העברית החדשה צמחה מקו השבר בין המסורת לבין המודרנה. לכן כל כמה ששליט בה היסוד החילוני, נלווה לה לעולם ממד של קדושה – ולו מתוקף השפה. בהמרות התרבותיות שערכה הציונות בראשיתה מעולם המושגים הדתי אל זה החלוצי-החילוני נועד לספרות העברית החדשה תפקיד של מעין "כתבי הקודש"; שנים רבות לאחר מכן, ובמציאות שלאחר השואה, יכתוב אבות ישורון: "הספרות העברית תערוך את התפילה".

הקורס יוקדש להארת השירה העברית החדשה כאתר של "קדושה חילונית" – תרתי דסתרי. נבחן כיצד המושג החילוני של הנשגב (מלונגינס והלאה) נפגש עם הגדרות המבקשות להפקיע את הרגש הדתי מן הפרקטיקה האמונית (על ידי מושגי הרליגיוזיות, הנומיניזיות, האפיפניה – הזדהרות, ועוד). נחקור יחדיו כיצד התרבות העברית, ובהמשך זו הארץ-ישראלית והישראלית, ביקשו לקדש את החולין כחלק מן המאמץ לברוא זהות מקומית, שורשית ו"נורמלית". ובעיקר נתוודע אל יצירות מרטיטות לב, ממיטב השירה העברית החדשה.

מטרות הקורס:

להרחיב את הדיון בשאלת הדת והחילון אל מעבר לבינאריות; להציג תחנות יסוד בשירה העברית החדשה.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

לדון בחוויה הדתית באופן מורכב ומשוכלל;

לבחון את השירה העברית החדשה על פי הערגה אל הרוחני ואל הנשגב.

דרישות נוכחות (%) :

90

שיטת ההוראה בקורס: קריאה מקדימה של טקסטים ודיון בכיתה.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

בין היוצרים והנושאים שיידונו (לאו דווקא לפי סדר זה):

- מבוא: לונגינס ומחשבת הנשגב ברומנטיציזם הגרמני; ולטר בנימין ומושג ה-Aura; רודולף אוטו ומושג הנומינוזי; ויליאם ג'יימס, 'החוויה הדתית לסוגיה'.
- 'קהיליתנו: קובץ תרפ"ב' (ביתניה עלית, 1922) ושירת יוכבד בת-מרים בשנות השלושים;
- לאה גולדברג: "האומץ לחולין" – בין רוסיה (מושג ה"ביט" בתיווך יאקובסון) לגרמניה (ובר, "הסרת הקסם", "המדע כיעוד");
- אלתרמן והמצאת העירוניות "אזרחית העולם" בתל אביב;
- פנחס שדה: אקזיסטנציאליזם והברית החדשה בירושלים כמרד במסד;

-
- מקום של אש: זלדה, משנת חב"ד והסימבוליזם;
  - חיים באר וציד האפיפניות;
  - "שבת עברית" בפזמון הארץ-ישראלי והישראלי;
  - זך ועמיחי: האירוניה, החסד ושירת הציווי.

חומר חובה לקריאה:
יימסר בתחילת הסמסטר.

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי:
מבחן בית % 90
נוכחות / השתתפות בסיוור 10 %

מידע נוסף / הערות: